

Овочі

Фрукти

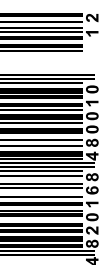
ЛИСТОПАД 2022 Р.

**ПІДГОТОВКА ПОЛЯ
ДО ВИРОЩУВАННЯ
КАПУСТЯНИХ ОВОЧІВ**

**ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ПРО ГЛІД
ВЕЛИКОПЛІДНИЙ?**

**РЕКОНСТРУКЦІЯ ТА
ОНОВЛЕННЯ САДУ
ПЕРЕЩЕПЛЕННЯМ**

Всеукраїнський журнал

«ОВОЧІ ТА ФРУКТИ»

№ 5 (150), листопад 2022 р.

Овочі та Фрукти

Видавець:

ТОВ «ВКО «Дельта-Агро»
www.delta-agro.com.ua

Генеральний директор:
Сергій Березовський

Головний редактор:
Олександр Литвиненко

Журналіст: Олесь Дмитренко

Дизайн: Олексій Гончар

Літературний редактор:
Наталія Михайленко

Відділ реклами і розповсюдження:

Тел.: +38 (068) 942-00-00
e-mail: reklama@pro-of.com.ua

Відділ поширення: Анастасія Черненко

Юридичне супроводження:

Центр Політико-правових технологій «Ін'Юрпол»

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та іншої інформації несуть автори публікації, а рекламної інформації – рекламодавці. Редакція має право не розділяти точку зору авторів. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При передруці текстів та фотографій, а також цитуванні посилання на «Овочі та Фрукти» обов'язкове.

Ідея, розробка, зміст журналу захищені законодавством України. Порушення авторських прав переслідується законом України. Назва та зміст журналу є інтелектуальною власністю видавця.

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 18539-7339 ПР, від 22.12.2011 р

Передплатний індекс: 49125

Поширюється на території
України та країн СНД

Друкарня: «Техно-Друк»

Адреса редакції: 03083,
м. Київ, пр-т. Науки, 54 Б, офіс 8
Тел. / Факс: (044) 492-77-42, 492-77-43
Видавець: ТОВ «ВКО «Дельта-Агро»
E-mail: editor@pro-of.com.ua
https://pro-of.com.ua

4

САДІВНИЦТВО

4 РЕКОНСТРУКЦІЯ ТА
ОБНОВЛЕННЯ САДУ ЯБЛУНІ
І ГРУШІ ПЕРЕЩЕПЛЕННЯМ

ОВОЧІВНИЦТВО

14 ПІДГОТОВКА ПОЛЯ
ДО ВИРОЩУВАННЯ
КАПУСТЯНИХ ОВОЧІВ

ЗАХИЩЕНИЙ ҐРУНТ

10 НА ОДЕЩИНІ
ПРЕЗЕНТУВАЛИ ОГІРКОВІ
НОВИНКИ ДЛЯ ДРУГОГО
ОБОРОТУ

14

ОВОЧІВНИЦТВО

19 ЛЕГКИЙ У ВИРОЩУВАННІ,
ПРИБУТКОВИЙ
У РЕАЛІЗАЦІЇ – ТОМАТ
АННЕНФЕЛЬД F1

10

САДІВНИЦТВО

23 ГЛІД КИТАЙСЬКИЙ:
ВИРОЩУВАННЯ
КОРИСНОГО
«СИЛЬНОГО»

19

СОЛОДКА
ДОСКОНАЛІСТЬ

Перець Нароса F1

- ▶ Ранній індетермінантний гібрид Капія типу.
 - ▶ Рекомендується для вирощування в теплицях і у відкритому ґрунті.
 - ▶ Рослина має міцну кореневу систему та сильний листовий покрив насиченого зеленого кольору. Плоди трохи сплюснуті, великі, мають подовжену форму, довжиною 18-23 см з широкими плечима – 5-6 см. Середня маса плоду-150-180 г, дозрівають від темно-зеленого до блискучого темно-червоного кольору.
- Гібрид характеризується стабільною врожайністю та високою продуктивністю, толерантний до більшості хвороб перцю, а також має гарну стійкість до мікротріщин, що сприяє тривалій лежкості і покращує його транспортабельність. Має високі технологічні якості, прекрасні кулінарні властивості, а м'ясиста соковита структура плоду, а також яскраво виражений солодкий смак і сильний насичений аромат — візитна картка даного гібриду. Придатний для вирощування у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України
- ▶ Відмінний вибір для харчової промисловості та оптово-роздрібно́ї торгівлі.

 HEKTAR
the essence of the future

В. В. ПАВЛЮК,
А. І. ТРОХИМЧУК,
Ю. Б. ХОДАКІВСЬКА
Інститут садівництва
НААН України

Зимовий Лігол

РЕКОНСТРУКЦІЯ ТА ОНОВЛЕННЯ САДУ ЯБЛУНІ І ГРУШІ ПЕРЕЩЕПЛЕННЯМ

ПІДСТАВИ ДЛЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА ОНОВЛЕННЯ СОРТІВ І НЕОБХІДНОСТІ ПЕРЕЩЕПЛЕННЯ

Чи то у фермерському або й великотоварному саду, чи на дачній або присадибній ділянці після декількох років плодоношення дерев, оцінки їх товарно-біологіч-

них, смакових та технологічних властивостей ми можемо розчаруватись, а точніше, прийти до висновку: треба, щоб було краще.

Підґрунтям для цього може бути ряд невідповідностей:

- невідповідність отриманого врожаю параметрам раніше заявленого сорту;

- бажання збільшити або зменшити кількість дерев уже наявного сорту;

- наявність на купленій землі чи садибі дерев напівкультурок (невідомого походження або ж просто сіянців дикорослих яблунь та груш);

- просте бажання закріпити і вирощувати новіший та конкурентніший на даний час сорт.

Наведемо конкретні приклади, коли несподівано можуть виникати питання, яких ні до посадки саду, ні навіть після декількох років його плодоношення не очікували:

- висаджування у приміських садах значної кількості дерев літніх та ранньоосінніх сортів спочатку здавалось доцільним, але вплив змін клімату у бік явного потепління це підкоректував;

- раніше дуже смачний осінній сорт Слава Переможцям став практично літнім, а на його місце «вдало заступив» попередньо за-

Пізнозимові: (ліворуч) український сорт Катерина,
(праворуч) італійський сорт Пінк Леді

У рік щеплення

Через рік після щеплення

Через три роки перещеплення,
початок плодоношення

явлений як зимовий, а насправді чудовий за продуктивністю, крупноплідністю та смаком пізньоосінній сорт Граф Еззо;

- за певних ґрунтових та кліматичних умов (не масово) чудовий слаборослий високоврожайний та смачний зимовий сорт Чемпіон може уражуватись «склянистістю м'якоті», що значно вкорочує його лежкість та і придатковість у цілому. Водночас колись висаджені на слаборослих підщепах дерева цього сорту рано «старіють» та вказують на доцільність «більш сильної основи» або ж повного перещеплення, наприклад, ще смачнішим, більш зимо- і високостійким, в т.ч. до усіх грибних хвороб сортом Амулет;

- у центральних, північних та північно-західних областях України деякі європейські сорти чутливі до зимового пошкодження морозобоїнами штампів, наслідком яких стає розвиток хвороб кори та деревини (як чудовий за продуктивністю, лежкістю та смаком голландський сорт Еліза);

- у тих же центральних, північних та північно-західних областях України деякі європейські

Тип зростання у місці щеплення яблуні Лігол на вегетативно-розмножану підщепу 54-118 (підщепа залишається тонкою)

Весняне перещеплення всього дерева груші, для використання у якості зимостійкого скелето-утворювача

Те ж дерево груші восени, через пів року після перещеплення

Щеплення зимового сорту на гілку дерева літнього сорту – двома способами (нижня гілка «копулівкою»)

сорти (як класичні Джонаголд або Гала) у зв'язку з тривалими осіннім теплом не набувають потрібного забарвлення – виникає доцільність у «темніших» Ред Джонапринц, та новіших клонах Гали;

- чудовий за врожайністю, крупноплідністю та маслянистим солодким смаком український осінній сорт груші Малівчанка виявився досить сильнорослим, але водночас практично несумісним із айвовими підщепами і потребує «під себе посередника»;

- водночас чудовий за всіма параметрами ранньозимовий сорт груші Ноябрьська на айвовій підщепі на легких та бідних ґрунтах є досить слаброслим, підтверджує доцільність використання «під себе сильнішого посередника».

Рано чи пізно у кожного садівника виникає питання стосовно покращення співвідношення певних сортів у саду. І саме тут прийде на допомогу можливість вдосконалення сортів методом перещеплення у крону уже існуючих дерев різного віку. Тобто нам не треба викорчовувати дерева, не втрачати дорогоцінний час чи додаткові фінанси. Сам же прийом і називається «перещепленням», тому що щеплюються уже існуючі (і раніше окультурені) дерева.

КРАЦІ СПОСОБИ І ТЕРМІНИ

Перше і головне – визначитись із новим необхідним сортом, кращим для прибуткових продажів чи власних потреб, більш пізнього досягання, придатного для тривалого зберігання або ж просто смачнішого та ціннішого для споживання і переробки. Придбати (краще до морозів) чи заготовити (аж до ранньої весни) нормально визрілі здерев'янілі живці-пагони довжиною у 30–60 см. За необхідності – відкрито зберігати у холод-

ному та вогкому погребі або ж (попередньо запакувавши у плівку) у холодильнику.

Серед усіх плодів культур яблуна та груша (як і серед кісточкових культур слива) є найбільш технологічними у перещепленні: способи можна використати простіші, виконувати у найкоротші терміни, зростання буде достатньо якісним і без відломів. І уже через 2 роки матимемо перші і кращі плоди, а через 3–4 роки – абсолютно нове дерево.

Перещеплювати слід високо: залишаємо існуючий штаб, переміщуємо до розвилок основних гілок, товщина яких має бути оптимально від 1 до 5 см. Товстіші гілки важче приживаються, можливі будуть утворення ран через хвороби кори. Таким чином, працюватимемо з уже наявним «штамбоутворювачем» або «скелетоутворювачем».

Найкраще перещеплювати способами «за кору» та «поліпшеною копулівкою». Спільним для обох є підготовка живця (частини живця із 3–5 бруньками) для щеплення: одним рухом садового ножа у нижній частині робимо продовгуватий (3–4 см) косий зріз. У ранні терміни – до початку сокоруху і на тонких гілках краще працювати «копулівкою». На Київщині то буде перша декада квітні. На товстіших гілках працюємо «за кору» уже майже у фазу «зеленого конуса», тобто початку розпускання бруньок, що видно уже оком. На Київщині це третя декада квітня або перші числа травня. В обох випадках місце щеплення туго замотуємо плівкою, а поперечні зрізи (торці) замазуємо садовим варом оптимальної густоти. У пізніші терміни використовуємо тугіший вар, а при більш ранніх – рідкіший.

Оскільки перещепленню підлягає усе дерево, то і необхідно пропрацювати мінімум на 5–7-ми гілках різної товщини. Якщо

Щеплення зимового сорту на гілки дерева осіннього сорту – двома способами (нижня гілка способом «за кору»)

Плоди ранньо-осіннього сорту Слава переможцям

Плоди пізньо-осіннього сорту Граф Еззо

Плоди ранньо-зимового сорту Амулет

Плоди зимового сорту Чемпіон

живці були заготовлені завчасно «сплячими», наприкінці квітня на одному дереві можна працювати і обома способами: тонкі гілки – «копулівкою», а товсті – «за кору» та ще й двома живцями з обох боків.

Оскільки більшість сортів у перший рік щеплення не зможуть дати пагони другої хвилі росту (у виноградарстві їх називають пасинками), то і при проведенні перещеплення варто працювати із живцями не з 2–3 бруньками, а у 4–6 штук. Логіка проста: більша кількість точок росту дають пагони тонші та під тупішими кутами, відповідно з кращим кріпленням та меншими ризиками відломів. Але головне – у даному випадку ми формуємо не саджанець, а дерево, яке невдовзі має плодоносити. А як відомо, плодові бруньки на пагонах-жировиках не формуються.

Особливості догляду і формування у перші роки після перещеплення

У рік проведення – періодично видаляємо із самої весни і влітку зелені пагони нижче місця щеплення. Послаблюємо обв'язочну плівку не знімаючи, а роблячи ножем по ній короткі та косі порізи, внаслідок чого при потовщенні нових пагонів вона або сама розповзеться, або наприкінці червня її можна повністю зняти. Запобігаємо поломам ростучих пагонів шляхом їх підв'язування, контролюємо і нейтралізуємо шкідників та хвороби.

На другий–третій роки, пам'ятаючи, що формуємо скороплідне дерево, розподіляємо наявні вище місця щеплення пагони у просторі за принципом «віяла». А саме: один – майже вертикально для формування нового «провідника», два–три – напівпохило для нових напівскелетних гілок та декілька найтонших – майже горизонтально для отримання врожаю у наступному році. За сприятливих умов приживання і росту та для стимулювання здатності щепленого сорту давати передчасні пагони на сильних гілках робимо прищипування верхівок.

З ЧИМ ВАРТО І НЕ ВАРТО ПРАЦЮВАТИ

У межах самого виду «яблуня домашня» різні сорти, навіть при різних строках досягання, достатньо сумісні між собою (як і у груші). Тобто на відоме чи невідоме (з помологічної точки зору) існуюче дерево можна щепити нові крупноплідні сорти, і в подальшому все буде добре. Важливо, щоб обое були стійкими до вірусних та грибних захворювань.

Навіть дерева – напівкультури (лісові яблуня чи груша) у 4–10 років стануть чудовою основою

Плоди ранньо-осіннього сорту Малівчанка

як для одного, так і для декількох сортів одночасно: тобто на декількох гілках можна щепити навіть декілька різних за строками досягання сортів.

Чого слід уникати. Оскільки у сучасному інтенсивному садівництві застосовуються переважно слаборослі вегетативні підщепи, їх використання у якості штамбоутворювачів є неможливим через надто велику різ-

ницю (у місці перещеплення) по товщині та силі росту. Навіть середньоросла підщепа 54–118 «не встигатиме» за потовщенням культурного сорту, що і призведе до полонів (фото 1). Або ж потрібна буде надійна опора. Особливо уважно слід підбирати компоненти для груші: треба знати, чи сумісний новий сорт із айвовими підщепами, чи, може, потребує «посередника». 🍷

Плоди ранньо-зимового сорту Ноябрьська

**НА ОДЕЩИНІ
ПРЕЗЕНТУВАЛИ
ОГІРКОВІ НОВИНКИ
ДЛЯ ДРУТОГО ОБОРОТУ**

ГІБРИД СЕЛЕКЦІЇ БЕЖО ZADEN АБСОЛЮТ F1

7 жовтня 2022 року у селі Утконосівка Ізмаїльського району Одеської області компанія «Бейо Україна» на базі приватного господарства організувала семінар з питань вирощування огірків партенокарпічного типу. В регіоні проведення заходу вирощування огірків у плівкових теплицях вже стало традиційним про-

мислом. Культуру сіють на другу або й третю ротацію після ранньої капусти та томатів. Компанія «Бейо Україна» представила зареєстровані гібриди Абсолют F1

і Антуан F1, а також два номерні гібриди – 3568 та 3630, які проходять випробування.

Абсолют F1 знаходиться в комерційному продажі вже близько 3

років і добре зарекомендував себе у всіх регіонах України. Придатний для вирощування як у весняно-літній період, так і для осінньої посадки. При вирощуванні в осінній період Абсолют F1 проявив стійкість до пероноспорозу, витримує недостачу калію та сонячного освітлення. Рослина з коротким міжвузлям, формує по 2-3 якісних плоди в одному вузлі. Кущ відкритий, коренева система потужна, що є додатковою

перевагою при осінніх перепадах температури. Учасники семінару відмітили темно-зелений привабливий колір, чудовий смак, що робить зазначений гібрид конкурентоспроможним на ринку овочевої продукції. За роки вирощування Абсолют F1 показав відмінну врожайність.

На відміну від Абсолют F1, Антуан F1 має меншу довжину зеленця (до 10см) світло-зеленого кольору. Крім того даний гібрид має триваліший вегетаційний період, що дає можливість

збирати урожай до пізньої осені.

Особливу увагу привернув до себе номерний огірок 3568-й, який з усіх чотирьох гібридів відрізнявся своїм насиченим зеленим кольором. Його плоди наділені відмінними смаковими якостями, без гіркоти та з гарною внутрішньою структурою. Рослина цього номерного гібриду виглядала практично неушкодженою хворобами станом на середину жовтня. Учасники семінару відмітили великий потенціал даного огірка.

Менеджери компанії «Бейо Україна» детально розповіли про кожен з представлених гібридів, про їх морфологічні особливості, товарні якості, нюанси вирощування. Учасники заходу обговорили проблемні питання овочівництва у південному регіоні і перспективи комерційного використання огіркових новинок компанії «Бейо Україна» для другого обороту у плівкових теплицях. Дискусія тривала у невимушеній дружній атмосфері. 🍅

С. О. ЩЕРБИНА,
канд. с.-г. наук
С. М. ДАЦЕНКО,
канд. с.-г. наук
Інститут овочівництва
і баштанництва

ПІДГОТОВКА ПОЛЯ ДО ВИРОЩУВАННЯ КАПУСТЯНИХ ОВОЧІВ

Якісна підготовка поля для вирощування овочевих рослин є однією з невід'ємних і важливих складових отримання високих урожаїв. Під час підготовки ґрунту вирішується кілька завдань: загортання поживних решток попередника, заробляння та рівномірне розподілення в орному шарі внесених органічних і мінеральних добрив, боротьба з бур'янами, контроль розвитку шкідників і хвороб, розпушення орного шару для створення оптимальних умов у ґрунті для накопичення поживних речовин і вологи, забезпечення водно-повітряного балансу та оптимальних умов для розвитку кореневої системи.

Система підготовки ґрунту багато в чому залежить як від попередника, так і від самої культури, що буде культивуватися на ділянці, способу її вирощування, строків сівби насіння чи висаджування розсади. Культивування овочевих капустяних рослин можливе як безрозсадним, так і розсадним способом. Особливістю культур цієї родини є також досить широке варіювання строків сівби (садіння) від ранніх до літніх, що залежить як від самої культури, так і від запланованої дати збирання врожаю.

Кращими попередниками капустяних культур є огірок, горох, однорічні трави, цибуля, помідор, озимі та ярі зернові, кукурудза на силос, картопля, перець, баклажан. Для пізньостиглої капусти при вирощуванні з розсади гарним попередником є багаторічні трави. Як видно із наведеного переліку, всі ці культури відносно рано звільняють поле, що в осінній період дозволяє провести підготовку ґрунту за типом напівпару. Після збирання попередника проводять лущення стерні у двох взаємно-перпендикулярних напрямках дисковими лущильниками на глибину 6–8 см. За 10–15 днів проводять зяблеву оранку на глибину 27–30 см, на

грунтах з м'яким орним шаром – на його глибину. За використання в якості попередників культур, що залишають значну кількість поживних решток, перед проведенням оранки вносять деструктор стерні для кращого їх розкладання. Після чого його негайно загортають у ґрунт. При забур'яненості поля багаторічними бур'янами після першого луцення за 10–15 діб операцію повторюють лемішними луцильниками чи плугами зі знятими полицями на глибину 14–16 см, і лише за 2 тижні по тому проводять оранку. Альтернативою глибокого луцення у боротьбі з багаторічними бур'янами може бути внесення по їх сходах фосфорорганічних гербіцидів. У цьому випадку оранку на зяб проводять не раніше, як за 2–3 тижні, після відмирання вегетативної маси бур'янів. До замерзання ґрунту його культивують 1–2 рази вперше на 10–12 см з боронуванням, друге на 12–14 см без боронування.

Комплекс весняних польових робіт на полях, призначених для вирощування різних видів капуст,

розпочинають із боронування зчіпкою важких зубових борін. Захід необхідно проводити по досягненні ґрунтом фізіологічної стиглості якомога раніше. Про-

веденню операції у ранні строки сприяє використання тракторів на гусеничному ході або зі здвоєними рушіями. Операція забезпечує вирівнювання поверхні поля та запобігає непродуктивним втратам вологи.

Для отримання ранньої продукції капусти броколі, цвітної та ранньої білоголової розсаду висаджують у ранні строки. У зв'язку з цим за 5–10 діб після боронування

за сприятливих погодних умов, що відповідають вимогам культури, проводять передсадивну культивування з одночасним боронуванням на глибину висаджування розсади (12–14 см). Операцію проводять у день висаджування розсади чи за добу до цього.

Капусту головчасту середніх строків досягання та пізньостиглу при вирощуванні з насіння залежно від зони вирощування

висівають наприкінці квітня у I – II декаді травня. Для підтримання поля у чистому стані проводять 1–2 культивування по мірі появи сходів бур'янів, першу на глибину 8–10 см, другу на 12–14 см. Для запобігання втрат вологи культивування можна замінити боронуванням, яке забезпечує добрий контроль сегетальних однорічних рослин за умови вчасного проведення прийому – масова поява сходів бур'янів. Передпосівну культивування проводять на глибину висіву насіння від 2–3 см на важких ґрунтах та 4–5 см на легких за механічним складом. Іноді для додаткового вирівнювання ґрунту та його ущільнення застосовують передпосівне коткування кільчатошпоровими або кільчато-зубовими чи кільчастими котками.

При розсадному способі вирощування капусти пізньостиглої строки висаджування припадають на кінець травня – початок червня. Для раціонального використання площ та потенціалу вегетаційного періоду до висаджування капусти можливо отримати урожай зелених овочів – цибулі на перо, салату, кропу та ін., окрім редиски. Або поліпшити поживний режим ґрунту та збагатити його органікою, виростивши сидерати. При вибо-

рі культур для зеленого добрива необхідно уникати хрестоцвітих для уникнення розповсюдження спільних хвороб і шкідників. Під час загорання сидератів доцільне внесення деструкторів, а також додавання азотних добрив із розрахунку N30 на кожну внесу тонну органіки для прискорення розкладання рослинних залишків та запобігання явищу іммобілізації азоту. Для ефективного і якісного заробляння зеленого добрива поле обробляють перед оранкою мультчером. Заорювання сидератів проводять плугами з важкими боронами чи кільчасто-шпоровими котками для вирівнювання поверхні та уникнення утворення брил. Потім проводять культивування з одночасним боронуванням та передсадивну культивування на глибину висаджування розсади. За вирощування зелених овочів після їх збирання оранку доцільно замінити на безполицевий обробіток ґрунту, що запобігає втратам вологи.

Розвиток рослин капусти на початкових етапах іде досить повільно, і саме в цей період вони найбільше страждають від сходів бур'янів, які є значно пристосованішими у конкуренції за світло, воду та поживні речовини. Питання боротьби з бур'янами набуває особливої актуальності і значення, зважаючи на статистику, в Україні 30 % полів мають сильну забур'яненість (понад 50 шт./м²), 60 % – середню (10–50 шт./м²) і лише 10 % ріллі – незначну; потенційна забур'яненість полів становить від 400–500 млн шт./га до 1–2 млрд шт./га. Важливим елементом у технології підготовки поля до висаджування чи сівби різних видів капусти є застосування досходових гербіцидів, які мають значний ефект у вирішенні даної проблеми. Ефективними та рекомендованими до застосування на посівах капусти є гербіциди

групи динітроаніліни, що контролюють однорічні дводольні та злакові бур'яни. До групи належать Трефлан 480 КЕ та Трифлурекс (2–3 л/га). Після їх внесення протягом 4 годин проводять негайне загорання у ґрунт на глибину 6–8 см. Оптимальна температура для застосування препарату – 5–25 °С. До цієї групи також належить Стомп 330 (3,0–6,0 л/га). За посуш-

ливих погодних умов гербіцид потребує загорання у ґрунт легкими боронами. Строки очікування для проведення ручних робіт 7 діб, механізованих – 3 доби.

Ефективними у боротьбі з однорічними злаковими та дводольними бур'янами є препарат Дуал Голд 960 ЕС, к.е. (1,6 л/га). Особливістю його застосування є відсутність великих грудок на полі, а загорання у ґрунт необхідне лише за посушливих умов. Висока гербі-

цидна активність препаратів Бутізан 400 (1,75–2,5 л/га), Султан 50 к.с. та Стал варт КС (1,5–2,0 л/га) залежить від вологості ґрунту, що забезпечує рівномірний їх розподіл. Тому вносять їх одразу після культивування або безпосередньо перед поливом чи незадовго до дощу. Максимальний ефект досягається за умови якісного обробітку ґрунту. Ці гербіциди належать до групи

хлорацетаміди (аміди, хлорацетаніліди).

За пізніх строків сівби та забур'яненості поля багаторічною сегетальною рослинністю ефективним буде використання фосфорорганічних гербіцидів (гліфосатів). Їх використовують за обов'язкової наявності вегетативної маси бур'янів і при цьому виключають всі механічні обробки, окрім передсадивної чи передпосівної культивування.

ПОЄДНАННЯ
ТРАДИЦІЇ ТА ЯКОСТІ

Баклажан AS 227 F1 (MINERVA F1)

- ▶ Для успішного вирощування на полі і в теплиці.
- ▶ Раннього терміну дозрівання: 50-60 днів.
- ▶ Рослина компактна з хорошим листовим апаратом та з раннім і довгим плодоношенням, стійка до вилягання. Легко вирощується. Вага плоду від 500 до 700 гр, котрий має грушоподібну форму. Рослина відмінно протистоїть різним вірусам, в тому числі вірусу тютюнової мозаїки.
- ▶ Колір плодів від темно-фіолетового до чорного забарвлення з характерним глянцеvim блиском, який у поєднанні з дуже гарною формою буде вигідно відрізняє даний гібрид на овочевих розкладках і полицях супермаркетів. Плоди не втрачають товарного вигляду при тривалому зберіганні.
- ▶ М'якоть щільна із соловодким і дуже делікатним смаком. Майже відсутнє насіння. Має колір від зелено-білого до кремового. Гібрид характеризується високими кулінарними властивостями, а також чудовими технологічними якостями при переробці в ікру. Має високий дегустаційний бал в квашеному, маринованому, засолочному, а також замороженому вигляді. Гарантовано викликає невідповідний інтерес у всіх, хто вже давно вподобав і вирощує цю культуру..
- ▶ Займає великі площі вирощування в Центральній, Східній та Південно-Східній Європі. Дає стабільну врожайність у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України.
- ▶ Унікальний гібрид, в якому поєднуються всі найкращі якості.

 HEKTAR
the essence of the future

Олександр
ЛИТВИНЕНКО
головний редактор
"Овочі та Фрукти"

Легкий у вирощуванні, прибутковий у реалізації – томат Анненфельд F1

Цього року, у надзвичайно складний і трагічний час для всіх українців, ТОВ «Рійк Цваан Україна» презентувала виробникам тепличних томатів новинку Анненфельд F1 — гібрид з надзвичайним потенціалом — потужний, міцний, невибагливий. В компанії Рійк Цваан переконані, що його можна сміливо брати на озброєння у сучасних стресових умовах ведення бізнесу.

Цікаво, що цей гібрид зареєстрований не лише в Україні, а й в Узбекистані, де домінують погодні умови різко континентального клімату зі спекою вдень і приморозками вночі, а також у Азербайджані. До речі, назва Анненфельд має азербайджанське коріння. Так називалося одне з німецьких поселень, про яке в Азербайджані збереглися позитивні спогади. Свого часу німецькі переселенці Анненфельда зробили значний внесок у розбудову місцевої інфраструктури та індустріалізацію економіки. Тож фахівці нідерландської компанії Рійк Цваан — лідера міжнародного насінневого ринку овочевих культур — вирішили відзначити багатогранність істо-

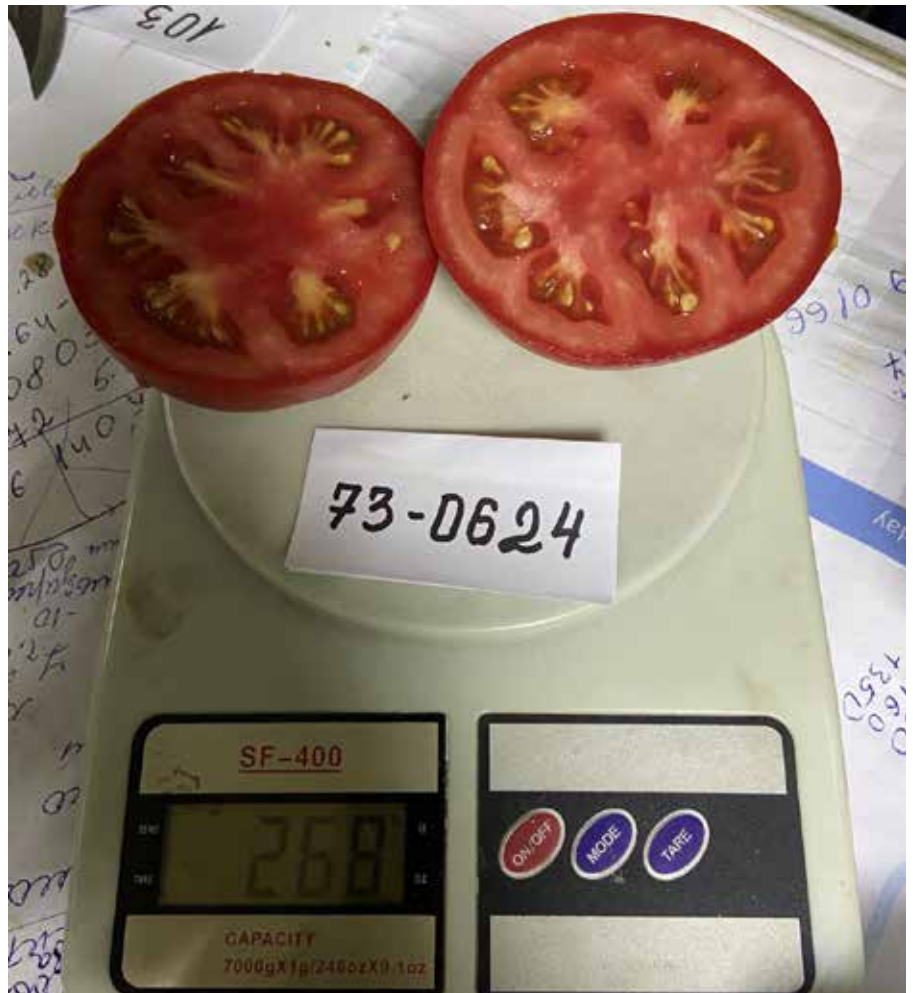
Андрій Галагура

ричної спадщини Азербайджану, назвавши стресостійкий номерний гібрид, який чудово себе зарекомендував на кам'янистих кавказьких ґрунтах, Анненфельдом.

Як розповів спеціаліст по помідорах у країнах Центральної та Східної Європи компанії «Рійк Цваан» Андрій Галагура,

польові досліди **Анненфельд F1** тривали на Харківщині, на території Кам'янсько-Дніпровської міської об'єднаної територіальної громади (Запорізька область), та на Дніпропетровщині. Гібрид рекомендований до вирощування в усіх регіонах України, як у плівкових теплицях без опалення, так і в опалювальних теплицях. Також, **Анненфельд F1** можна вирощувати і у відкритому ґрунті, але потрібно встановлювати шпалери, адже рослина індетермінантна.

Про дворічний досвід вирощування і цікаві особливості **Анненфельд F1** детально розповіла Галина Поліщук із селища Новопокровка Чугуївського району Харківської області. Жінка є власницею місцевого магазину насіння. До роботи ставиться з максимальною віддачею, майже всі клієнти пані Галини добрі знайомі або її сусіди. Щоб надати їм чіткі інструкції з вирощування, господиня на власному «полігоні» випробовує сорти та гібриди, насіння яких реалізує, ґрунтовно розбирається у справі, має значний досвід порядкування як на грядках відкритого ґрунту, так і у теплиці. Випробування гібридів тривають кілька років поспіль, адже погодні умови кожного сезону зазвичай різні. Галина Вікторівна випробовувала **Анненфельд F1**

Минулого літа **Анненфельд F1** ще був номерним гібридом

у плівковій теплиці без опалення висотою 3.2 метри, а наступного року — у 4.2 метри. У сезоні 2022 рослини **Анненфельд F1** розвивалися в короткому обороті — з прищипнутою маківкою після п'ятої

китиці, а попереднього сезону — в продовженому обороті. На якості плодів, за словами овочівниці, це не позначилося, що свідчить про потужність кореневої системи рослини.

«Після формування п'ятої і шостої китиць стебло **Анненфельд F1** продовжувало рости, не затягувалося, плоди не дрібнішали. Це для нашого регіону велика перевага, бо у інших томатів часто-густо після зав'язування третьої китиці 5-6-та опадає — рослинка не витягує усі помідори, які зав'язалися, — каже Галина Поліщук. — Років п'ять тому у нашій місцевості всі обирали гібриди з коротким міжвузлям, щоб до підв'язки побільше китиць утворилося, але погода змінилася, стало спекотніше, і точка росту таких гібридів після зав'язування

Розсада **Анненфельд F1**

Так виглядає Анненфельд F1 у промисловій теплиці

третьої-четвертої китиці почала зупинятися, а на осінь вже нічого було збирати. Ми розпочали пошуки гібриду, який би гарно тягнув маківку, був добре розвиненим, посухостійким. З такими побажаннями звернулися до компанії «Рійк Цваан Україна». І невдовзі нам надали насіння з потрібними характеристиками. Мова про **Анненфельд F1**, тоді цей томат ще був без назви, під селекційним номером та проходив польові випробування».

Галина Поліщук повідомила, що на Харківщині високою популярністю користувався томат Махітос F1, також селекції Рійк Цваан. А зараз, в доповнення до нього, набирає популярності гібрид **Анненфельд F1**. Його плоди один в один схожі на плоди Махітос F1 – у середньому вагою 250 грамів.

При цьому вони не виглядають завеликими, всередині щільні, тому важкі, зовні – приплюснуті, що ідеально підходить для їх пакування і транспортування. У порівнянні з Махітос F1, новинка характеризується більш ранніми строками дозрівання, краще переносить спеку. Також, плоди **Анненфельд F1** мають більш насичений колір і однорідність у порівнянні з нинішнім лідером ринку.

«Зараз багато господарів збирають плоди томатів з плодоніжкою заради гарного вигляду, щоб підкреслити їх свіжість, — продовжує розповідь Галина Поліщук. — У **Анненфельд F1** дуже красиві чашолистки, неначе довгі вії. До того ж, широко відкрита велика жовта квітка. Рослини добре запилюються у стресових умовах, коли занадто холодно або жарко,

і зав'язують плоди навіть без використання спеціальних стимуляторів. Це точно знаю, адже для чистоти експерименту взагалі не використовую стимулятори під час польових досліджень. До речі, плоди **Анненфельд F1** у будь-який місяць вирощування рівномірно забарвлюються, що властиво далеко не кожному томату. У гібридів першу скрипку відіграють властивості, закладені селекціонером. Науковці Рійк Цваан добре попрацювали, щоб **Анненфельд F1** був гарно збалансованою рослиною. Він стабільно витримує всі фази розвитку – цвіте, в'яжеться, наливається, дозріває, продовжує розвиток. Я зробила для себе висновок, що **Анненфельд F1** можна садити і в короткому, і в продовженому обороті. У нашому регіоні надають перевагу про-

довженому обороту, бо у другому, скажімо, у жовтні, плоди томатів не встигають остаточно визріти, доводиться їх дозарювати».

Галина Вікторівна поділилася не лише результатами спостережень за **Анненфельд F1**, а і особливостями його вирощування у плівковій теплиці без опалення: «Ми висаджували розсаду **Анненфельд F1** наприкінці квітня. Тижні зо два накривали на ніч агроволокном від приморозків. Цього літа перший врожай **Анненфельд F1** зібрали 25 червня. Минулого року плоди цього гібриду почали дозрівати раніше, приблизно з 18 червня, їх збір тривав до 20 жовтня – гібрид вирощували на довгому обороті.

Щоб досягти успіху у вирощуванні тепличних томатів, слід застосовувати чітко контрольований режим зволоження. Для цього користуємося вологомірами. Кількість поливної води залежить від стадії розвитку рослини, структури ґрунту, середньодобових температур. **Анненфельд F1** не виняток, його слід поливати, як і інші томати, згідно умов вирощування. Хоча цей гібрид має свою особливість – **Анненфельд F1** можна трохи недолити або перелити, або недогодувати – він пробає незначні огріхи, масу плоду у 200 грам вам буде гарантовано. Але, наголошую, огріхи можуть бути лише незначними! Нинішнього літа через дощі рідше поливали, відповідно через краплю менше добрив надійшло рослинам. Та плоди **Анненфельд F1** рівномірно забарвилися, попри не зовсім збалансоване живлення. На них не залишилося ані жовтих плям, ані зелених вкраплень, плоди отримали глянцеві, з блиском».

Як зазначила овочівниця, на Харківщині завжди відчувалися великі перепади між денною і нічною температурами. Це призводило до появи мікротріщин на шкірці томатів. Такий то-

вар втрачав у ціні. У випадку з **Анненфельд F1** цього не трапилося. Тобто господарям напередодні холодної ночі не доводилося мерщій поспішати до теплиці, щоб збирати помідори. Врожай томатів **Анненфельд F1** знімали за потреби повністю дозрілим.

«Також сподобалася стійкість **Анненфельд F1** до хвороб, – каже Галина Поліщук. – Перепад денних і нічних температур часто провокував таке захворювання на помідорах як кладоспоріоз. Рослини швидко покривалися плямами, які потрібно лікувати. **Анненфельд F1** виявився стійким до цього захворювання, стійкий і до сірої гнилі,

він гарно провітрюється завдяки великій відстані між міжвузлями. Потужна коренева система цього гібрида не сприйнятлива до захворювань. Не помітила на **Анненфельд F1** і вірусних захворювань, що надає оптимізму. Бо вони дуже важко лікуються, можуть призвести до серйозних втрат врожаю».

Окрім **Анненфельд F1**, Галина Поліщук відзначила й інші селекційні шедеври компанії Рійк Цваан, створені для тепличної індустрії. Мова про індетермінантні томати **Абелус F1**, **Зульфія F1**, **Аламіна F1**, які характеризуються ранніми строками дозрівання і рекомендовані до вирощування у плівкових теплицях з обігрівом і без. Деяким колегам Галина Вікторівна минулого року надала насіння вищезгаданих гібридів на пробу. Цього року вони стали її клієнтами, придбали чимало, що свідчить про конкурентоздатність і гарні перспективи насіння Рійк Цваан на українському аграрному ринку, професійний рівень якого рік у рік зростає. ❤️

Андрій НАВРОДСЬКИЙ
м. Корюківка,
Чернігівська область

ГЛІД КИТАЙСЬКИЙ: ВИРОЩУВАННЯ КОРИСНОГО «СИЛЬНОГО»

Глід (cratanos) у перекладі з грецької означає «сильний». Саме від цього й пішла назва роду глодів – Crataegus. А сильний він тому, що має тверду й міцну деревину, стійко переносить несприятливі умови довкілля, а жага до життя у нього така, що може сягати віку декількох сотень років. У дикому вигляді це чагарник висотою до 5 метрів з великими колючками. Цвіте глід у травні– червні білими квітками, зібраними у густі суцвіття. Плоди має червоні, кулясті, дозрівають вони у серпні– вересні. Але сьогодні глід вже сміливо можна переводити з категорії малопоширених плодових культур у категорію рослин, які твердо заслужили на місце у кожному саду.

В останні роки з великою цікавістю відшукував інформацію про цю рослину і деяким доробком поділюся з вами, шановні читачі. Ви-

являється, що у нашій країні вже є багато сортів та видів глоду, які щорічно можуть давати не лише смачні, а й цілющі врожаї. Один із них – глід великоплідний (китайський). Це густий, з розлогою кроною чагарник великих розмірів з ажурним, глибоко розсіченим темно-зеленим листям. І що характерно – без колючок на гілках і стовбурі. Відрізняється він морозостійкістю й посухостійкістю, не дуже вимогливий до особливостей ґрунту. Добре росте на сонці, але й чудово буде почувати себе у напівтіні. Та головне – щорічно плодоносить! І починає це робити з трирічного віку. Дозрівають його плоди зазвичай на початку вересня. Вони досить великі – близько 20 г, мають солодко-кислий смак і добре зберігаються аж до весни.

Вже виникло бажання вирощувати таку рослину на своїй при-

садибній ділянці? Тоді – за справу! Бо й у догляді цей вид глоду зовсім невибагливий. Але задля кращого запилення та отримання доброго врожаю плодів саджанці глоду китайського бажано висаджувати на відстані приблизно двох метрів один від одного. Загалом же ця рослина відмінно почуває себе на відкритих майданчиках. Але варіації з певним коригуванням допускаються.

Зазвичай висадкою рослин займаються навесні або восени. Так і з цією культурою. Перед посадкою готуємо суміш: змішуємо торф, пісок, перегній і листову землю. Також додаємо вапно, але його підмішуємо так, щоб до корінців воно не торкалося. Розправивши кореневу систему, опускаємо саджанець у посадкову яму і засипаємо отриманою сумішшю. Як і для будь-яких рослин, забезпечуємо дренаж: з битої цегли, щебеню або гравію шаром 15–20 см. Яма викопується глибиною 60–70 см. Звертаємо увагу на те, щоб коренева шийка рослини не була заглиблена, а залишалася на рівні землі. Після садіння обов'язково слід провести полив і мульчування торфом, компостом або іншим матеріалом за товшки не менше 5 см.

Щодо догляду за рослиною, то потрібно стежити за загальним станом куща і своєчасно видаляти з нього хворі, сухі гілки та пагони. Обрізування зазвичай здійснюється навесні. Також треба своєчасно прибирати бур'яни у пристовбурних кругах та оновлювати мульчувальний шар. Підживлюється глід китайський дуже просто: достатньо раз за сезон полити рослину настоем коров'яку (1 частина гною на 10 частин води). Робити це бажано перед самим цвітінням. Вже згадував, що ці рослини невимогливі до вологості, а тому для них достатньо всього одного поливу на місяць протягом усього теплого сезону: 10 літрів під дорослий кущ буде ціл-

ком достатньо. До речі, селекціонери цього виду глоду стверджують, що максимального плодоношення він досягає у десятирічному віці.

Розмножувати глід великоплідний можна кількома способами.

Кореневищами. Кореневища глоду викопуються, обтрушуються від землі і обережно розрізуються. Для цього кореневища нарізуються на шматки довжиною 9–10 см і закопуються під нахилом. Тут необхідно встановити корінець

у лунку товщою стороною догори на глибину 2 см й прикопати його ґрунтом. Висаджування відбувається у парник або спеціальну школку. Закінчується процедура поливанням. У відкритий ґрунт глід висаджується ранньою весною або в середині осені.

Відводками. Нижні бічні гілки притискаються до землі і засипаються ґрунтом. Можна виростити додаткові саджанці глоду і вертикальними відводками, засипавши нижню частину куща ґрунтом до рівня розподілу гілок. Через певний час на кожній гілочці, яка опиниться під ґрунтом, виростуть корінці і її можна буде відокремити й висадити як самостійну рослину. Вегетативно розмножений глід вступає у плодоношення через 5–6 років.

Розмножувати китайський великоплідний глід **насінням** не просто, оскільки період стратифікації у нього достатньо тривалий (близько 1 року), а також тривала схожість – до двох років. Процент насіння, що зійде, також невеликий. Але якщо наважитесь, то насіння треба буде вибрати з трохи недостиглих плодів, три доби витримати у чистій воді кімнатної температури, протерти піском і сполоснути. Далі необхідно настоювати насіння у розчині селітри калійної (1%) протягом двох діб і

висяти у відкритий ґрунт. Але робити це слід лише пізньої осені. Також зазначаю, що рослина, вирощена з насіння, почне плодоносити лише через 10 років.

Вибір місця і спосіб посадки глоду китайського залежить від того, для якої мети ви його будете вирощувати. Якщо задля плодів, то краще посадити по дві–три рослини на відстані приблизно двох метрів одна від одної – так вони будуть краще запилюватися. Найкращим посадковим матеріалом будуть дворічні саджанці. Повторюся, що під час закладення посадкової ями потрібно приготувати суміш торфу, піску, перегною,

верхнього родючого шару землі та з великою обережністю додати в неї трохи вапна. Для сольного ж садіння викопують яму завглибшки і завширшки близько 70 см, в яку поміщають шар щебеню або гравію завтовшки 15–20 см, а зверху насипають шар піску завтовшки 5 см. Коріння саджанця розміщують у ямі, розправляють там та засипають підготовленою ґрунтовою сумішшю таким чином, щоб коренева шийка виявилася на 3 см вище рівня поверхні. Потім саджанці рясно поливають, а коли вода всотается, то пристовбурну ділянку мульчують шаром компосту, торфу або перегною завтовшки не менше 5 см.

Після цього пагони саджанців укорочують до 10 см.

Догляд за глодом великоплідним є звичним і складається з поливання, розпушування ґрунту, підживлення і обрізування та заходів щодо захисту від хвороб та шкідників. Також важливо стежити за загальним станом рослин і своєчасно обрізати хворі гілочки, а також ті, які загущують крону.

Коли збирати плоди? Тут слід знати, що ягоди глоду китайського можуть визрівати не дружно, а поступово. Це залежить від погодних умов впродовж сезону. Інколи урожай можна починати збирати у липні–серпні. Якщо ж погодні умови були не дуже сприятливими, то визрівати до повної стиглості ягідки можуть навіть у жовтні. Збирають плоди глоду китайського без плодоніжок. Сушать їх у сушарках або на відкритому повітрі при температурі не більше 50°C, часто помішуючи й перевертаючи. Плоди, що повністю висохли, повинні зменшитися у чотири рази у порівнянні зі своїми розмірами у свіжому вигляді. Вони є легкими і зморшкуватими, не прилипають один до одного при стисканні, ма-

ють специфічний гіркуватий запах і смак. Використовують їх, до речі, не лише з лікувальною метою. Ще з них готують, поєднавши з іншими ароматнішими ягодами й фруктами, чаї, киселі та настоянки.

КОРИСНІ ВЛАСТИВОСТІ ГЛОДУ

А задля чого зазвичай вирощують китайський глід великоплідний? В основному його використовують задля лікування різних хвороб. І фахівцями доведено, що володіє він великою кількістю корисних властивостей, які засновані на його складі. Плоди глоду китайського містять велику кількість корисних речовин: флавоноїди, пектинові і дубильні речовини. Серед інших мікроелементів, які можна виділити зі складу, – мідь, цинк, залізо, калій, фосфор, кальцій та інші. Також плоди глоду китайського мають величезну харчову цінність, бо містять безліч органічних кислот і фруктозу. Саме завдяки цьому його рекомендують вживати діабетикам. З лікувальною метою використовують ще й

кору та квіти, багаті на біологічно активні речовини. Квітки збирають у суху погоду у травні–червні, плоди – у серпні–вересні, кору – у період сокоруху. Сировину також висушують у сушарках. Вона повинна мати приємний запах. Зберігають її у коробках, банках, ящиках, полотняних і паперових мішках. Термін зберігання квітів – 1 рік, кори і плодів – 2 роки. Глід китайський, на відміну від деяких інших видів, не токсичний і його можна застосовувати тривалий період, але дозування все ж треба дотримуватися. Діє він як судинорозширювальний засіб, підсилює кровопостачання серця і головного мозку, володіє слабкою сечогінною дією, знижує вміст холестерину в крові, укріплює судини і капіляри. Настій квітів і плодів покращують сон, загальний стан організму і роботу серця. А загалом – вся рослина застосовується при вадах серця, знімає спазми судин, використовується у відновному періоді після важкої хвороби. До речі, настій квітів є ефективнішим засобом, ніж настій плодів. Його приймають при серцевих захворю-

ваннях, стенокардії, атеросклерозі, запамороченні та жінкам у початковий клімактеричний період. Настоянка плодів глоду тонізує діє на серце, особливо у літньому віці, при перенапруженні. Лікарі взагалі називають цю рослину «хлібом» для серця.

Настоянку з цієї корисної культури досить просто приготувати і вдома. Її роблять як з плодів, так і з квіток. У першому випадку на 25 грамів плодів потрібно 100 грамів спирту. У другому випадку на одну частину квіток беруть дві частини спирту. Суміш настоюють протягом п'ятнадцяти днів. Її застосовують при різних розладах діяльності серцевої системи, а також призначають після важких захворювань. Також настоянка здатна тонізувати серцевий м'яз та посилювати кровообіг у коронарних судинах.

Важливо знати і про **протипоказання** глоду! Вони полягають у тому, що настоянку не можна приймати людям зі зниженим артеріальним тиском, вагітним і мамам, які годують дітей грудним молоком.

НАЙКРАЩА
СВІТОВА СЕЛЕКЦІЯ

Корнішонний огірок **АНКАРА F1** (ANKARA F1/AS20C005F1)

Для вирощування
в закритому та
відкритому ґрунті

РОСЛИНА:

- ▶ Ранній партенокарпічний гібрид
- ▶ Підходить для вирощування навесні, а також у літній та осінній періоди.
- ▶ Має короткі міжвузля та добре розвинуту кореневу систему.
- ▶ Має потужну силу росту.
- ▶ Гарантовано формує по 2-4 плоди в кожному міжвузлі.
- ▶ Має високу стійкість до огіркового вірусу мозаїки (CMV, *Cucumber mosaic virus*), вірусу пожовтіння жилок огірка (CYV, *Cucumber vein yellowing virus*) та кладоспориозу (*Ccu, Cladosporium cucumerinum*).
- ▶ Має високу стійкість до несправжньої борошнистої роси (*Pcu, Pseudoperonospora cubensis*).

ПЛОДИ МАЮТЬ:

- ▶ Привабливий зовнішній вигляд.
- ▶ Циліндричну форму, темно-зелений колір, та приємний солодкуватий смак, без гіркоти, хрусткі, щільні, з малою насінневою камерою.
- ▶ Співвідношення 3:1.
- ▶ Добре і рівномірне покриття чорними шипами, та довго зберігають квітки.
- ▶ Найкращі рекомендації для свіжого вживання та для переробки.
- ▶ Здібність переносити тривале транспортування та високі комерційні характеристики

ВАЖЛИВІ ОСОБЛИВОСТІ:

- ▶ Висока стресостійкість до коливань температур, особливо при вирощуванні у відкритому ґрунті.
- ▶ Не страждає від нестачі освітлення та забезпечує стабільне плодоношення протягом усєї вегетації.
- ▶ Насіння протруєне і має високу енергію схожості.
- ▶ Дає стабільно високий урожай у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України.

